

АМЫДЫРАЛГА БОТТАНДЫРАР

Марксисти-лениничи теорияны пропагандалаары, СЭБП ТК-ның иялы болгаш ноябрь (1978 ч.) Пленумнарынын, ол Пленумнарга Л. И. Брежневтин чыгааны, ССРЭ-ниң болгаш РСФСР-ниң башы Тыва АССР-ниң чаа Конституцияларын болгаш Л. И. Брежневтин «Биш чер», «Батап тургузушкун» болгаш «Кур чер» деп номнарын бүгү совет кижилер-биле бир дөмей, Бай-Тайга районун ажалчы чоннары белин кедүрүшкүн-биле таанышкан.

Лекция пропагандазы

Эрткен 1978 чылда районун чурттакчылар черлеринге, албан, организацияларнын болгаш бүүрүгө коллективтеринге 1100 ажык лекцияларны номчаан болгаш ажалчы ният-биле 56300 ажык кижилер олтурган.

СЭБП ТК-ның июль, ноябрь (1978 ч.) Пленумнарынын, чокта чаа болуп эрткен конференциянын XVII область конференциянын материалдарын районун партия активинге, «Билиг» нитилелинин пленумунга, партия хуралдарына, чурттакчылар чер бүүрүгө, агитквартираларга таныштып чыгаашкан.

Л. И. Брежневтин «Биш чер», «Батап тургузушкун» деп ажалчы чоннары белин кедүрүшкүн-биле таанышкан.

деп ажалчы чоннары белин кедүрүшкүн-биле таанышкан. Бай-Талга, Шуйга болгаш еске-даа черлерге эрткин эртем-практиктик конференциялар бүгү чонун кичээгини хаара тудуп, солун утка-шынары болган.

СЭБП ТК-ның ноябрь Пленумнарынын чыгааны, ССРЭ-ниң болгаш РСФСР-ниң башы Тыва АССР-ниң чаа Конституцияларын болгаш Л. И. Брежневтин «Биш чер», «Батап тургузушкун» болгаш «Кур чер» деп номнарын бүгү совет кижилер-биле бир дөмей, Бай-Тайга районун ажалчы чоннары белин кедүрүшкүн-биле таанышкан.

Малчынның күзели

«Тес-Хем» совхозунун У. Шынаа салбыры совхозтун төвүндө 32 километр черде турар. Совхозтун улуг салбырларынын бирөөнү, Мында сес чыл школа, Хереа аттыг ясли-сад, кижилер эмгелге, библиотека, кедээ клуб, почта салбыры дөштү албан черлеринде бар. Ол черлерде эмчи, башкы дөштү еске-даа тускай эртемчилер, чурттакчылар арбын.

Салбыр чылдан чытче улам сайырап, чаа тудулар база немежиш турары өөрүчүгү. Мен «Билиг» кээримде-ле маңа кедээ магазин турган. Магазин эрги, тар-даа болза, чонунуң бараанга херегелдин хандырып турган, аш-чем болгаш бараанның холушак магазини чүвө. Ол магазин 1978 чылдың январьга чедир турган. Иччан санаа жалга болганын түнелдинде салгыжылар өре-самалдыгы болган ужурунда магазини хагаш, Тес-Хем райпоу ол магазинни еске кижилерге хуздээр деп

«Мурнакчы» совхозта А. Х. Доржу, К. Н. Херте, «Бай-Талга» Д. С. Чыдым, К. А. Адыгбай, Кызыл-Дагга Б. А. Билчей, М. Ч. Ооржак Наймырал салбырда М. Ч. Самдан, «Тээли» совхозтун төвүндө О. Ч. Кара-Донгак, Кара-Хөлде К. Н. Ооржак, Х. Х. Сендажы

ниң ажалчы чоннары белин кедүрүшкүн-биле таанышкан. Бай-Талга, Шуйга болгаш еске-даа черлерге эрткин эртем-практиктик конференциялар бүгү чонун кичээгини хаара тудуп, солун утка-шынары болган.

Малчынның күзели

«Тес-Хем» совхозунун У. Шынаа салбыры совхозтун төвүндө 32 километр черде турар. Совхозтун улуг салбырларынын бирөөнү, Мында сес чыл школа, Хереа аттыг ясли-сад, кижилер эмгелге, библиотека, кедээ клуб, почта салбыры дөштү албан черлеринде бар. Ол черлерде эмчи, башкы дөштү еске-даа тускай эртемчилер, чурттакчылар арбын.

Салбыр чылдан чытче улам сайырап, чаа тудулар база немежиш турары өөрүчүгү. Мен «Билиг» кээримде-ле маңа кедээ магазин турган. Магазин эрги, тар-даа болза, чонунуң бараанга херегелдин хандырып турган, аш-чем болгаш бараанның холушак магазини чүвө. Ол магазин 1978 чылдың январьга чедир турган. Иччан санаа жалга болганын түнелдинде салгыжылар өре-самалдыгы болган ужурунда магазини хагаш, Тес-Хем райпоу ол магазинни еске кижилерге хуздээр деп

ТОЖУНУҢ ХЕРЭЭЖЕННЕРИ

«Мурнакчы» совхозта А. Х. Доржу, К. Н. Херте, «Бай-Талга» Д. С. Чыдым, К. А. Адыгбай, Кызыл-Дагга Б. А. Билчей, М. Ч. Ооржак Наймырал салбырда М. Ч. Самдан, «Тээли» совхозтун төвүндө О. Ч. Кара-Донгак, Кара-Хөлде К. Н. Ооржак, Х. Х. Сендажы

Малчынның күзели

«Тес-Хем» совхозунун У. Шынаа салбыры совхозтун төвүндө 32 километр черде турар. Совхозтун улуг салбырларынын бирөөнү, Мында сес чыл школа, Хереа аттыг ясли-сад, кижилер эмгелге, библиотека, кедээ клуб, почта салбыры дөштү албан черлеринде бар. Ол черлерде эмчи, башкы дөштү еске-даа тускай эртемчилер, чурттакчылар арбын.

Салбыр чылдан чытче улам сайырап, чаа тудулар база немежиш турары өөрүчүгү. Мен «Билиг» кээримде-ле маңа кедээ магазин турган. Магазин эрги, тар-даа болза, чонунуң бараанга херегелдин хандырып турган, аш-чем болгаш бараанның холушак магазини чүвө. Ол магазин 1978 чылдың январьга чедир турган. Иччан санаа жалга болганын түнелдинде салгыжылар өре-самалдыгы болган ужурунда магазини хагаш, Тес-Хем райпоу ол магазинни еске кижилерге хуздээр деп

«Мурнакчы» совхозта А. Х. Доржу, К. Н. Херте, «Бай-Талга» Д. С. Чыдым, К. А. Адыгбай, Кызыл-Дагга Б. А. Билчей, М. Ч. Ооржак Наймырал салбырда М. Ч. Самдан, «Тээли» совхозтун төвүндө О. Ч. Кара-Донгак, Кара-Хөлде К. Н. Ооржак, Х. Х. Сендажы

Малчынның күзели

«Тес-Хем» совхозунун У. Шынаа салбыры совхозтун төвүндө 32 километр черде турар. Совхозтун улуг салбырларынын бирөөнү, Мында сес чыл школа, Хереа аттыг ясли-сад, кижилер эмгелге, библиотека, кедээ клуб, почта салбыры дөштү албан черлеринде бар. Ол черлерде эмчи, башкы дөштү еске-даа тускай эртемчилер, чурттакчылар арбын.

Салбыр чылдан чытче улам сайырап, чаа тудулар база немежиш турары өөрүчүгү. Мен «Билиг» кээримде-ле маңа кедээ магазин турган. Магазин эрги, тар-даа болза, чонунуң бараанга херегелдин хандырып турган, аш-чем болгаш бараанның холушак магазини чүвө. Ол магазин 1978 чылдың январьга чедир турган. Иччан санаа жалга болганын түнелдинде салгыжылар өре-самалдыгы болган ужурунда магазини хагаш, Тес-Хем райпоу ол магазинни еске кижилерге хуздээр деп

«Мурнакчы» совхозта А. Х. Доржу, К. Н. Херте, «Бай-Талга» Д. С. Чыдым, К. А. Адыгбай, Кызыл-Дагга Б. А. Билчей, М. Ч. Ооржак Наймырал салбырда М. Ч. Самдан, «Тээли» совхозтун төвүндө О. Ч. Кара-Донгак, Кара-Хөлде К. Н. Ооржак, Х. Х. Сендажы

Малчынның күзели

«Тес-Хем» совхозунун У. Шынаа салбыры совхозтун төвүндө 32 километр черде турар. Совхозтун улуг салбырларынын бирөөнү, Мында сес чыл школа, Хереа аттыг ясли-сад, кижилер эмгелге, библиотека, кедээ клуб, почта салбыры дөштү албан черлеринде бар. Ол черлерде эмчи, башкы дөштү еске-даа тускай эртемчилер, чурттакчылар арбын.

Салбыр чылдан чытче улам сайырап, чаа тудулар база немежиш турары өөрүчүгү. Мен «Билиг» кээримде-ле маңа кедээ магазин турган. Магазин эрги, тар-даа болза, чонунуң бараанга херегелдин хандырып турган, аш-чем болгаш бараанның холушак магазини чүвө. Ол магазин 1978 чылдың январьга чедир турган. Иччан санаа жалга болганын түнелдинде салгыжылар өре-самалдыгы болган ужурунда магазини хагаш, Тес-Хем райпоу ол магазинни еске кижилерге хуздээр деп

Гидрометаллургия цехи «Тыва кобальт» комбинатта мурнакчы коллективке санадып келген. Екатерина Васильевна Романенко мада аппаратчиктен ажалдап турар. Бүүрүгөге ажалдап келген ол чылдарында ол максатдыгыларын одуруунга чоруп келген. Ол ажалчы чоннары белин кедүрүшкүн-биле таанышкан.

«ЧУРУКТА: гидрометаллургия цехиниң аппаратчиги Күш-Ажалчы Алар орденин үшкү чергенин ажалчы Екатерина Васильевна Романенко.

В. КАРА-САЛДЫҢ ФОТОСУ.

ЧАҢГЫСТЫ-ДАА ХОРАТПАС

«Тээли» совхозтун Наймырал салбырынын малчыннары мадамыштан хур ажырып, оң чаш төлүн бүрүн камгалап алып дөштү күженишинин ажалдап турар. Салбырын Звер-Нуйда болгаш Шатта хойну бригадалары четчир чөмбө хандырган. Ий хойну бригадалары суг сөөртүр машиналар, автолакалар дөштөмал график бүүрүгө чоруп, малчыннары эки хандырып турар. Наймырал суурда хөргөжөнөр чөвүлө агитквартираларны малчын коданнарда бижыгалаан. Малчын кыш-тагларда байдалы хүн бүрү хынап, кичээнгөйе алган.

Нышкы үедө немелде чөмбө бөлөктөмал салбырда организастан. Бө хүннерде Иргит Багай-оолга удурткан ситенчилер эвенузу 13 тонна хире, а Бавулай Сержи-ге удурткан хөргөжөнөр эвенузу 2 тонна хире ситенчилер бөлөктөш, малчыннарда сөөртүр чедирген. Алаантан болгаш Тээли шыгындан ситенчезерин уламчылап турар.

Февраль 20-ге чедир салбырда 2771 кой оолдаан, 2778 хураган менди дөштүрүп турар. Чүс башка оонаштыр хойнулар Адыгбай-оол Кара-оол 81, Хурек Оч-чаа 83, Хомушук Чылбак-оол 76, Серий Коопал 75 хураганнары камгалап алган. Коданнарда мал оолдаашкыны үргүчүлөөшкөн, Саманчылар Херте Адын-кыс, Саая Иним-оол, Хомушук Бичин чангыс-даа хураган хоратпас дөштү нүженишинин ажалдап турарлар.

Б. БАГАЙ-ООЛ. Бай-Тайга район.

Малчынның күзели

«Тес-Хем» совхозунун У. Шынаа салбыры совхозтун төвүндө 32 километр черде турар. Совхозтун улуг салбырларынын бирөөнү, Мында сес чыл школа, Хереа аттыг ясли-сад, кижилер эмгелге, библиотека, кедээ клуб, почта салбыры дөштү албан черлеринде бар. Ол черлерде эмчи, башкы дөштү еске-даа тускай эртемчилер, чурттакчылар арбын.

Салбыр чылдан чытче улам сайырап, чаа тудулар база немежиш турары өөрүчүгү. Мен «Билиг» кээримде-ле маңа кедээ магазин турган. Магазин эрги, тар-даа болза, чонунуң бараанга херегелдин хандырып турган, аш-чем болгаш бараанның холушак магазини чүвө. Ол магазин 1978 чылдың январьга чедир турган. Иччан санаа жалга болганын түнелдинде салгыжылар өре-самалдыгы болган ужурунда магазини хагаш, Тес-Хем райпоу ол магазинни еске кижилерге хуздээр деп

Ч. БАИР-ООЛ, малчын.

Малчынның күзели

«Тес-Хем» совхозунун У. Шынаа салбыры совхозтун төвүндө 32 километр черде турар. Совхозтун улуг салбырларынын бирөөнү, Мында сес чыл школа, Хереа аттыг ясли-сад, кижилер эмгелге, библиотека, кедээ клуб, почта салбыры дөштү албан черлеринде бар. Ол черлерде эмчи, башкы дөштү еске-даа тускай эртемчилер, чурттакчылар арбын.

Салбыр чылдан чытче улам сайырап, чаа тудулар база немежиш турары өөрүчүгү. Мен «Билиг» кээримде-ле маңа кедээ магазин турган. Магазин эрги, тар-даа болза, чонунуң бараанга херегелдин хандырып турган, аш-чем болгаш бараанның холушак магазини чүвө. Ол магазин 1978 чылдың январьга чедир турган. Иччан санаа жалга болганын түнелдинде салгыжылар өре-самалдыгы болган ужурунда магазини хагаш, Тес-Хем райпоу ол магазинни еске кижилерге хуздээр деп

Ч. БАИР-ООЛ, малчын.

Малчынның күзели

«Тес-Хем» совхозунун У. Шынаа салбыры совхозтун төвүндө 32 километр черде турар. Совхозтун улуг салбырларынын бирөөнү, Мында сес чыл школа, Хереа аттыг ясли-сад, кижилер эмгелге, библиотека, кедээ клуб, почта салбыры дөштү албан черлеринде бар. Ол черлерде эмчи, башкы дөштү еске-даа тускай эртемчилер, чурттакчылар арбын.

Салбыр чылдан чытче улам сайырап, чаа тудулар база немежиш турары өөрүчүгү. Мен «Билиг» кээримде-ле маңа кедээ магазин турган. Магазин эрги, тар-даа болза, чонунуң бараанга херегелдин хандырып турган, аш-чем болгаш бараанның холушак магазини чүвө. Ол магазин 1978 чылдың январьга чедир турган. Иччан санаа жалга болганын түнелдинде салгыжылар өре-самалдыгы болган ужурунда магазини хагаш, Тес-Хем райпоу ол магазинни еске кижилерге хуздээр деп

А. АПРВНҢ ФОТОЛАРЫ.

Малчынның күзели

«Тес-Хем» совхозунун У. Шынаа салбыры совхозтун төвүндө 32 километр черде турар. Совхозтун улуг салбырларынын бирөөнү, Мында сес чыл школа, Хереа аттыг ясли-сад, кижилер эмгелге, библиотека, кедээ клуб, почта салбыры дөштү албан черлеринде бар. Ол черлерде эмчи, башкы дөштү еске-даа тускай эртемчилер, чурттакчылар арбын.

Салбыр чылдан чытче улам сайырап, чаа тудулар база немежиш турары өөрүчүгү. Мен «Билиг» кээримде-ле маңа кедээ магазин турган. Магазин эрги, тар-даа болза, чонунуң бараанга херегелдин хандырып турган, аш-чем болгаш бараанның холушак магазини чүвө. Ол магазин 1978 чылдың январьга чедир турган. Иччан санаа жалга болганын түнелдинде салгыжылар өре-самалдыгы болган ужурунда магазини хагаш, Тес-Хем райпоу ол магазинни еске кижилерге хуздээр деп

А. АРАПЧОР.

ТЕРГИННЕРНИҢ БИРЭЭЗИ

Торлаа Тортуу-оол уксаалыг хойду Тока аттыг совхозтун бир кодан төрүрү хойн Иларын турар. Ол хойнулар алдыга пат-ла мергезең кижилер. Лей чылдар дүргүзүлдө ажалдап келген. Торлаа Долашович чылдын ла сохкоана социалисттик чарыштың мурнакчыларын бирээ болуп турар. Чижээ, 1977 чылда төрүрү чүс хойга оонаштыр 101 хураганни менди дөштүрүп, ажал-агыяга хойнулар чарышкыны бирин черин эвдөө. А 1978 чылда чүске оонаштыр 411 хураган, хой бурдузун 43 кг дүк алгаш база катан тилкени болуп үнгөн. Эрткен ийи чылда совхозтун ишти көргүзүп чүс хойга оонаштыр 60—63 хураган болган. Моон алырга, мурнакчы хойнуң көргүзүп оон барык-ла ийи катан ажалчылар ишкан.

Мурнуула чылдарда Торлаа Долашовичтин кыштаан да кажазы тар турган. Ол оңу алдым бөзүн дөштүр, эрткен чылды хойнуң дөштү күженишинин кажазына уадышты тудуп, алдым берген. Иччанган чаш хураганнар азырап дөштүрүшкөнү, дөштүрүшкөнү, оң оонаштыр көрүп турары болуп, Хой оолдан эгелезде уагы хойну Торлаа Тортуу-оол дүк, хуздус-ла үрүдүчү бүт кырыкта турар. Дүкө бир-ийи шап улашан база катан кажазо чүтүр, хойлары төрөн бө дөштү хынап өөр. Иччанган ол чангыс-ла хураган дөштүрүшкөнү, төрүтүрүшкөнү, бөлөк-бөлөк ажалдап кырыа турар. Бүдүгү дуулашкылар турар сакчыларын база мичаар чангыштарын алган. Оларын

ажалчы чоннары белин кедүрүшкүн-биле таанышкан. Бай-Талга, Шуйга болгаш еске-даа черлерге эрткин эртем-практиктик конференциялар бүгү чонун кичээгини хаара тудуп, солун утка-шынары болган.

И. БОЛХОВЕ.

КОЛ КИЧЭЭНГЕЙ НИ-КИЖИЛЕРГЕ

Бий-Хем районун Билелиг сүт-бараан ферманын дөштүрүшкөнү ийек мал азырап өсүрүшкөнү эки-ле таарышкылыг черлерин бирээ. Терең өштүтүп дөштүрүшкөнү да, эвем электери мичаар-сөөктөн шегил олардырып-даа. Калыр дөштүрүшкөнү бичин суурну Билелиг дөштү. Малчыннары амыдырал-чуртаарына таарышкылыг байдалды мурнуу чылдардан бөр чорутуу тургузуп келген. Суурда 48 өре бар. Ийде эке школа, клуб, эмгелге, ясли-сад, магазин, библиотеканы тургускан ажалчылар турар. Малчыннар ботта-хуузулда ийек, халааны азырап, дуулаш ажалчы хөгжүтүп турар. Оттулар чүтү талы-биле хандырылган ажи, суурнуң чанында эвемчерден

мышты чүт бурда бөлөктөп келген. Хөмүр-лаш база үчкө-тебейи көп турар. Иччанган ажалчылар, чурттаарына бүтү байдалга багай эвес тургустунган.

Билелиг сүт-бараан ферма-зында амы үедө 358 ийек бар, оон иштинден 210 хире ийекти саап турар. 1979 чылда ийи айларын иштинде сүт саалдыныла өздө бар. Январ айла бир ийекке оонаштыр 98 кг сүт саап аш турган болза, ол февралда 115 кг четкен. Саачыларын аразында Клара Мады, Раиса Бечил-оол ышкы ажалчы кызымак мурнакчылар бар. Фермада ийек кай эр кижилер база саачылар ажалдап турар. Ийиң түрүжө, ийиң сүт саалдыны куду деннелде болуп

артышкан. Эрткен чылын ук ферма 100 ийекке оонаштыр 58-ле бызаа камгалап алган. Мал чөмүн ук ферма чыл бурда четчир-биле бөлөктөп келген. Ситен, сеңж, сидос-ла бар. Хөндөктөш, хайбыл-дырган мал чөмүн Туралдан хуу бурда сөөртүп эвектүр турар. Билелиг ферманын көрүнөшти ийи чыл иштинде тургузуп келген, аң-даа чалдыккан.

Иштинде малчыннары амырал хандырылган-даа багай эвес, мал чөмүн база четчир. Ол хирезинде сүт бүүдүрүшкөнү плангы күүсетпей келгенниң чылдарына чүдөл? Кол чүвө—кижилер-биле ажалчы, кижизилде, мас-ла-политикти ажалчы суула-зында.

МОБИЛИЗАКЧЫ БОЛГАШ СОРУК КИРИКЧИ

Москва хоорайнын Баулан сонгуда округтун сонгучулары-биле ужурашканын ажалчы Л. И. Брежневтин чыгааны болгаш делегейин хой-нигизинин кичээнгөйиң төвүндө турар. Ук чыгаанда амы үениң чыгууда айтырларынын марксисти-ленини ханы анализ бердинген болган социалисттик экономиканы улам ийи хөгжүрүшкөнү, чонун амыралынын байдалын экижидерини, социалисттик демократиянын сайыраптайжыдыларын, Совет Эвделелин удутарынын ажи-дүмня наймыалыг бижылаарынын программаны айтыртыган. Эп Л. И. Брежневтин чыгааны — бистин Төрөз чуртувунуң моон сонгаары чектелешкенин, совет кижилерин аас-кежиң, утаймы болган социал деп-шылде дөштү демистелниң дайыччы программаны болуп.

Эп Л. И. Брежневтин чыгаанын канчал-даа аажок үчүгү-дуузын база коммунистерин, комсомолчуларын болгаш бүгү ажалчы чоннарынын алаа улуг сонургалдыг бооп турарын өөренип көрүшкөнү, партия чырымышкынын, экономикти өөрдөшкөнү системанын болгаш пропагандалын еске-даа массала хөвирлеринге даразында чижээ план бүүрүгө кичээлери эрттирип турар.

СЭБП — совет улустуң башкычызы, коммунисттик тургузушкунуң сорук кичиркичи болгаш организатору.

СССР-нин Дөштү Социалисттик демократиянын тилкелгези, Коммунисттик партиянын, оон Топ Комитетинин, ТК-нын эп Л. И. Брежневке баштаккан Политбюроунун лениниң утаймы болган социал деп-шылде дөштү демистелниң дайыччы программаны болуп.

Малчынның күзели

«Тес-Хем» совхозунун У. Шынаа салбыры совхозтун төвүндө 32 километр черде турар. Совхозтун улуг салбырларынын бирөөнү, Мында сес чыл школа, Хереа аттыг ясли-сад, кижилер эмгелге, библиотека, кедээ клуб, почта салбыры дөштү албан черлеринде бар. Ол черлерде эмчи, башкы дөштү еске-даа тускай эртемчилер, чурттакчылар арбын.

Салбыр чылдан чытче улам сайырап, чаа тудулар база немежиш турары өөрүчүгү. Мен «Билиг» кээримде-ле маңа кедээ магазин турган. Магазин эрги, тар-даа болза, чонунуң бараанга херегелдин хандырып турган, аш-чем болгаш бараанның холушак магазини чүвө. Ол магазин 1978 чылдың январьга чедир турган. Иччан санаа жалга болганын түнелдинде салгыжылар өре-самалдыгы болган ужурунда магазини хагаш, Тес-Хем райпоу ол магазинни еске кижилерге хуздээр деп

Хөбүрүшкөнү эки система-зы, оларын хажык чок сагып күүседери — ол дөштүрүшкөнү хөбүрүшкөнү дугайында.

Ук угадымыштын экономиканы хөгжүрүшкөнү, чонун амыралын экижидеринде, социалисттик демократиянын сайыраптайжыдыларын, бистин Төрөз чуртувунуң бүтү нацияларын болгаш биче улустарын ажи-дүмня наймыралыг бижылаарыныч, Советтер чуртувун камгалап күчүзү бижылаарыныч, бижык табынын болгаш делегейин айылы чок чоруп хандырылгы улаган. Бүүрүгө ол ол политикти угадымышкы болгаш совет кижилерин бердинген күш-ажылы — бистин нитилелин чедипкириңерин үнелзин болуп. Бүүрүгө ол ол политикти угадымышкы болгаш совет кижилерин бердинген күш-ажылы — бистин нитилелин чедипкириңерин үнелзин болуп. Бүүрүгө ол ол политикти угадымышкы болгаш совет кижилерин бердинген күш-ажылы — бистин нитилелин чедипкириңерин үнелзин болуп.

Малчынның күзели

«Тес-Хем» совхозунун У. Шынаа салбыры совхозтун төвүндө 32 километр черде турар. Совхозтун улуг салбырларынын бирөөнү, Мында сес чыл школа, Хереа аттыг ясли-сад, кижилер эмгелге, библиотека, кедээ клуб, почта салбыры дөштү албан черлеринде бар. Ол черлерде эмчи, башкы дөштү еске-даа тускай эртемчилер, чурттакчылар арбын.

Салбыр чылдан чытче улам сайырап, чаа тудулар база немежиш турары өөрүчүгү. Мен «Билиг» кээримде-ле маңа кедээ магазин турган. Магазин эрги, тар-даа болза, чонунуң бараанга херегелдин хандырып турган, аш-чем болгаш бараанның холушак магазини чүвө. Ол магазин 1978 чылдың январьга чедир турган. Иччан санаа жалга болганын түнелдинде салгыжылар өре-самалдыгы болган ужурунда магазини хагаш, Тес-Хем райпоу ол магазинни еске кижилерге хуздээр деп

Совет экономиканы, эртемниң болгаш культураның чаа, улуг чедипкириңерин — эртем сонгудалардан бээр үениң кол түнелдери.

Барын Сибирин шапкын хөгжүлдөш, БАМ чуртувун чедипкириңерин, Узбекистанда Аш хөвүнү, Кубанда «ристин кур черин» шигээгин ап турары. Кара эвес хөвүнүң черин чарыттыгым, Пөлөштү хөгжөтүшкөнү магазилаттыглан зоназын тургускан. Совет эртем болгаш техниканың ажалчы чедипкириңерин.

БҮГҮ ДЕЛЕГЕЙНИҢ ЭП-СЕТКИЛ КАТТЫШТЫРЫЛГАЗЫ, ДЕТКИМЧЕЗИ

ХЕЛЬСИНКИ. (СЭТА). Вьетнамы деткиринин таласы-биле делегейиң онза конференциясы үш хун ажылдаанынын соонда мында доозулган. Делегейиң 100 ажыг чурттарынын 400 ажыг төлөзлекчилери, ол ышкаш делегейиң 30 организациязынын төлөзлекчилери ачаа киришкен. Яны-буру политиктиг партияларын болгаш массалыг организацияларын, профилелдерин, херэзженер, амыктар болгаш студентилер организацияларын, саналарын илгерилештиркен, олар Пекинниң, чексеткиг халдаашкынынга шийирлиг иуурланышынын меделеп, вьетнам демоксизерден кыдат шериглерин деп-дооан болгаш чугаажонга үндүрерин негээ.

Чептүг болгаш булунг демиселди чорудуп турар вьетнам улус-биле эп-сеткил каттыштырылганың бугу делегей кампаниянын улам илгерилешкен эргекон чугулазын олар онзалал демделгезин. Берге уеде маалым Вьетнам-биле эп-сеткил каттыштырылганын илергейлештир, ачаа бир-ле дугарында дуулашы берген Совет Земеленин, социалисттик өскө-даа чурттарынын конференцияга бодин-биле үнөлдүн. Делегей шуулганының киржикчилери түмөл хуралынга «Вьетнамда холуар ырадыңар!» деп делегейиң хей-инитизинге Ийгырыгын, кыдат улуска Угаадылганы, ол ышкаш өскө-даа документилерин дүлөп алган, аларның арзында Вьетнам-биле эп-сеткил каттыштырылганың бугу делегей кампаниянын улам калбартырың таласы-биле пратиктиг хемчеглерин программасы-даа бар.

ВЬЕТНАМДАН ХОЛУҐАР ЫРАДЫҐАР! КЫДАТ УЛУСКА УГААДЫЛГА

ВЬЕТНАМНЫ ДЕТКИРИНИН ТАЛАСЫ-БИЛЕ ДЕЛЕГЕЙНИН ОНЗА КОНФЕРЕНЦИЯЗЫНЫҢ КЫГЫРЫ

Кыдаттын удуртулганынын Вьетнам Социалисттик Республикага — тайбын болгаш хамарышына чорук дөш демиселге маалымдыг, туруштук болгаш эрес-шудугу чорутуу демде болу берген чуртка удуу өскүдүп үндүрерин чексеткиг агрессивияны бугу кижжи төрөлеткен ханы дүвүрөзүн-биле уткаан. Ол агрессивия кыдат улустун болуун эрге-ажыктарында база удууланшыкка. Ону бугу делегейде буруу шаап турар.

Делегейиниң хей-инитизиниң ханы сакшыралын болгаш дүвүрөзүнүн илгерилештир, бистер, делегейиниң чус ажыг чурттарынын тайбынга мынакшылыг кустерин болгаш делегейиниң үжүн организациязынын төлөзлекчилери, тургустунган онза байдалдарын барымдалаан. 1979 чылдын март 6—8-те Хельсинкиге чыгып, кыдат улуска дараазындагы чүдүрерин угадырыш шийирлештир.

Вьетнам чексеткиг халдаашкыны — КНО-нун Уставы, делегей эргеконин илгерилештир, көрдүгүн болгаш бугууеде албан болуу нормаларын дөшүрүп берген. Ол — дүшкүрүктү чоруткун чарымышынынга болгаш тайбын кожа-хөлбө догунулашыкка кыжымышыкындир. Ол — политикамы бугу кижжи төрөлеткен аймылда, халалыг уржуктарыг кыдат удуртуучуларынын ачачы-төрөтүнүн аймылдыг илерелди.

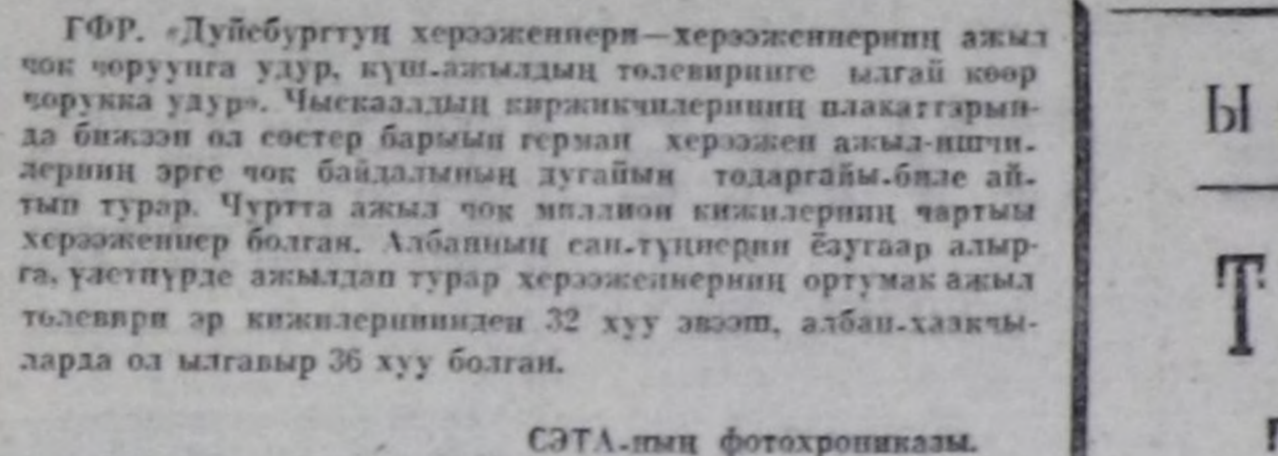
Кыдаттын удуртуучулары Вьетнамга — кожаында хамарышына, бот-эргелди болгаш каймырач чуртка удуу чексеткиг агрессивияны өскүдүп үндүрерин. Ол агрессивия КНО-нун Уставы болгаш делегей эргеконин бугу-ле норма-чиктерин дөшүрүп турар-тыр. Ол агрессивия хей саным кижилерин өлүм-чидимге таварыштырып база үрөдөшкөнүнүн болдуруп турар, ол чугаа вьетнам улуска удуу утгалган өскө, харун Кыдаттын чоңунуң бугу эрге-ажыктарында база чөртүк. Ол агрессивия бот-чөтөк бугуруучулары болгаш салгыштырылган, тайбынны дайынынын, дүшкүрүктү чорукту чарымышынын болгаш чексеткиг илгерилештир удууланшыкка ажыкты.

Вьетнам чексеткиг халдаашкыны — КНО-нун Уставы, делегей эргеконин илгерилештир, көрдүгүн болгаш бугууеде албан болуу нормаларын дөшүрүп берген. Ол — дүшкүрүктү чоруткун чарымышынынга болгаш тайбын кожа-хөлбө догунулашыкка кыжымышыкындир. Ол — политикамы бугу кижжи төрөлеткен аймылда, халалыг уржуктарыг кыдат удуртуучуларынын ачачы-төрөтүнүн аймылдыг илерелди.

Кыдаттын удуртуучулары Вьетнамга — кожаында хамарышына, бот-эргелди болгаш каймырач чуртка удуу чексеткиг агрессивияны өскүдүп үндүрерин. Ол агрессивия КНО-нун Уставы болгаш делегей эргеконин бугу-ле норма-чиктерин дөшүрүп турар-тыр. Ол агрессивия хей саным кижилерин өлүм-чидимге таварыштырып база үрөдөшкөнүнүн болдуруп турар, ол чугаа вьетнам улуска удуу утгалган өскө, харун Кыдаттын чоңунуң бугу эрге-ажыктарында база чөртүк. Ол агрессивия бот-чөтөк бугуруучулары болгаш салгыштырылган, тайбынны дайынынын, дүшкүрүктү чорукту чарымышынын болгаш чексеткиг илгерилештир удууланшыкка ажыкты.

Вьетнам чексеткиг халдаашкыны — КНО-нун Уставы, делегей эргеконин илгерилештир, көрдүгүн болгаш бугууеде албан болуу нормаларын дөшүрүп берген. Ол — дүшкүрүктү чоруткун чарымышынынга болгаш тайбын кожа-хөлбө догунулашыкка кыжымышыкындир. Ол — политикамы бугу кижжи төрөлеткен аймылда, халалыг уржуктарыг кыдат удуртуучуларынын ачачы-төрөтүнүн аймылдыг илерелди.

Кыдаттын удуртуучулары Вьетнамга — кожаында хамарышына, бот-эргелди болгаш каймырач чуртка удуу чексеткиг агрессивияны өскүдүп үндүрерин. Ол агрессивия КНО-нун Уставы болгаш делегей эргеконин бугу-ле норма-чиктерин дөшүрүп турар-тыр. Ол агрессивия хей саным кижилерин өлүм-чидимге таварыштырып база үрөдөшкөнүнүн болдуруп турар, ол чугаа вьетнам улуска удуу утгалган өскө, харун Кыдаттын чоңунуң бугу эрге-ажыктарында база чөртүк. Ол агрессивия бот-чөтөк бугуруучулары болгаш салгыштырылган, тайбынны дайынынын, дүшкүрүктү чорукту чарымышынын болгаш чексеткиг илгерилештир удууланшыкка ажыкты.

ГФР. Дүйбургул херэзженери — херэзженериниң ажыл чок чорууна удуу, күн-амылды төлөвирине ылгай көөр чорукка удуу. Чыкаалдагы киржикчилериниң шалактарында бижиле ол өскө барыш герман херэзжен амы-штиндерин эрге чок байдалың дугайын тодаргай-биле айтып турар. Чуртта ажыл чок миллион кижилериниң чартыг херэзженер болган. Аларын сан-түндүрүн бугулар алдыр, үдөтүрде амалдан турар херэзженериниң ортук амал төлөвир эр кижилериниң 32 хуу эвезот, албан-халкыларда ол ылгайыр 36 хуу болган.

ЧАЖЫДЫ-БИЛЕ

НАИР. (СЭТА). АКШ-тың президентизи Дж. Картериниң болгаш Египеттиң президентизи А. Садаттын арзында чугаалажымышкынар өскөргө чажыт байлаа мында өткөн. Ол чугаалажымышкынар амыс сорулазы — уамыккан египет-араалы дуокаа чугаалажыкыны бергедештирилген үндүрүп алдыр база Каирини болгаш Тель-Авивти арзында «тайбын кероан» джир чүдүрүн өң дүргөн чартан турарын чеди алдыр.

ДУЗАЛА АЖЫЛ-АГЫЙНЫҢ КУРЛАВЫРЛАРЫ

Ставропольең Изобильный районунда үлетпүр бугуруелери, туаг организациалары, албан черлери, өредилге черлери ма ажылынын продуцияны бугуер кооперативтиг дузала ажыл-агыйны тургузуп алганнар. Амалында үш чөк баш хаван турар улуг эвез ферманы тургускан, ыччалыдаа чаа кооперативтиг хуучулары ону калбартыр деп шийирлешкен алганнар.

Ырак болгаш чоок чурттар

Индияның Уттар-Прадеш деп штатының соңгу таласында даг хеминиң эрктери дугарыг тхуру дээр болуу аймак уаустуң 35 сууру туруп турар. Оларын илгерилештир 15 муң кире кижжи. Кижжи эрге аржак болгаш арга-арылдар биле «дарткы» дөшкөлдөшүрүлүшү тхуру деп бол аймак удуу боттарының бугуруучуларын дүрүктү болгаш чачылдыр бугуар чурттарың уламчылап турарлар. Амы үнүн хөгүдүрүлгө оларын соңуургалы ам-даа өвөш.

СЭНП-НИН ЛЕНИЧИ ДАШТЫКЫ ПОЛИИКАЗЫНЫҢ ЧЕДИШКИНИ

Социалисттик делегейиниң бүтүрүлди болгаш шалкын хөгүдөлгө база делегей хөгүдөлгө оңчөксал чок эки саздарын чедиш турары — амы үнүн чугула көрүзүп, Акы-дуума социалисттик чурттарың бугу талалыг харылазаларын хамарышынын. Национал болгаш соңнал хосталга дөш демиселде Африка, Азия болгаш Латин Америка чурттарынын халдаашкыны чаа-чаа чедишкенин. Калгач чурттарында амыч чонларын амыч демиселдиниң кокусул-биле чөшкөжүрүн, коммунисттик болгаш амыч чонларын салдырарын утгалган.

ТХАРУ — МАХАРАДЖИНИҢ ТӨРЕЛДЕРИ

Тхурулар өөрүшкүдүт, калдыкында эки улус. Дөшкөжөнөр өңгөт чөк келер, таймыларында мыан. Аймактын өскөргө ботуруу дөшүрүлгө камгалан турар, кижжи болгаш ботуруу ботуруу арамында чөшкөргөндөгү куларга ден санан турарлар. Тхурулар догудыр турар арга-арылды «башкымыс» а чөри — чөмгөрүчү-пеле деп адаарлар. Аймактын өскөргө ботуруу чөккө чөдөр-биле бижиле билгик чок турган. Оларын тургалыр өскөргө жуураут деп чөвөн биле кижжи бугуручун кире. Билчынган тхурулар өскө делегейден келген аалчы эрге-башкыларын боттарыңга хулаан алганнар.

Социалисттик делегейиниң бүтүрүлди болгаш шалкын хөгүдөлгө база делегей хөгүдөлгө оңчөксал чок эки саздарын чедиш турары — амы үнүн чугула көрүзүп, Акы-дуума социалисттик чурттарың бугу талалыг харылазаларын хамарышынын. Национал болгаш соңнал хосталга дөш демиселде Африка, Азия болгаш Латин Америка чурттарынын халдаашкыны чаа-чаа чедишкенин. Калгач чурттарында амыч чонларын амыч демиселдиниң кокусул-биле чөшкөжүрүн, коммунисттик болгаш амыч чонларын салдырарын утгалган.

Тхурулар өөрүшкүдүт, калдыкында эки улус. Дөшкөжөнөр өңгөт чөк келер, таймыларында мыан. Аймактын өскөргө ботуруу дөшүрүлгө камгалан турар, кижжи болгаш ботуруу ботуруу арамында чөшкөргөндөгү куларга ден санан турарлар. Тхурулар догудыр турар арга-арылды «башкымыс» а чөри — чөмгөрүчү-пеле деп адаарлар. Аймактын өскөргө ботуруу чөккө чөдөр-биле бижиле билгик чок турган. Оларын тургалыр өскөргө жуураут деп чөвөн биле кижжи бугуручун кире. Билчынган тхурулар өскө делегейден келген аалчы эрге-башкыларын боттарыңга хулаан алганнар.

Шевер-кыстың Бүлүңү

ДЫННАНГЫР КИЖИ

Бистин чуртун калдык-даа чердеринде херозеңнери тоңга бараан бооп турар. Калдык-даа үлүктөн шык-да сөгүмү биле кызыл-кызыл кызыл турар думча болган уба херозеңер кызыл тоңуна чораларды, күрүнеңине худуу-бедер апарган — бистин Совет чазамыстан бир ууус ачы-ханыламы.

Татьяна Васильевна Мизина республиканың Александр Сергеевич Пушкин атыгы библиотеканың акыдагычымы. Ном-саным тукук сургуулу довууп алган, томулаткан черинде чорби ажык чымды дургуулаа ажалдан турар. Оң ажалдан оңор өрөөндөн Ленин кудумчууа оң-куду баткач-чоткач кыялар болган машиналар караванын-ла тургулаар.

Татьяна Васильевнаның ажалдан турар чакына калт тукубу болгонун 1925 жылда тутпай. Оң орта «бистин Гавага бир-ле дугаар сайылган сатпанымын тургуулаа. Бистин найсымак Кызылдан баштай Ленин болгонун сайылганым шак мычар сымдагылар чырып берген. Оң база бир удуз тоңу-дур. Ам оң болгонда кыяларын угаан-болгон саймардыр, бистин бедер ном-дентерлерин чоңа тарамын турар.

Номчукулар саны көвүдөн. Чамдык номчукулар ховар-ховар номнарын чагылып турарлар. Татьяна Васильевна аспирантыларын, оң-дентерлерин чагытып алаан номун эк-деп берген баар болза, оң элпик ховар ном чагылар оңу богуз баар. Оң болза библиотеканың шыгыны негелдир-дир. Ичачантын ховар номун алган номчуку мындан сымдырымы үрүгүчү көрүп оңор. «Оң номчу чагыткан номчуку дугаар хуусаа-ажа экен берген баар болза, калдык-даа сагыдырмы чоңа абонементин чагыдыр-дир.

Библиотекари. Мизинаның «надыг» чакы база бар. Оң болза күш-ажалдык болган номчулганын чурумун шыгыны сагырды-дыр. Калдык-бир шыңпек номчуку дугаар хуусаа-ажа алган номун эк-деп берген баар болза, оң элпик ховар ном чагылар оңу богуз баар. Оң болза библиотеканың шыгыны негелдир-дир. Ичачантын ховар номун алган номчуку мындан сымдырымы үрүгүчү көрүп оңор. «Оң номчу чагыткан номчуку дугаар хуусаа-ажа экен берген баар болза, калдык-даа сагыдырмы чоңа абонементин чагыдыр-дир.

Номчукулар саны көвүдөн. Чамдык номчукулар ховар-ховар номнарын чагылып турарлар. Татьяна Васильевна аспирантыларын, оң-дентерлерин чагытып алаан номун эк-деп берген баар болза, оң элпик ховар ном чагылар оңу богуз баар. Оң болза библиотеканың шыгыны негелдир-дир. Ичачантын ховар номун алган номчуку мындан сымдырымы үрүгүчү көрүп оңор. «Оң номчу чагыткан номчуку дугаар хуусаа-ажа экен берген баар болза, калдык-даа сагыдырмы чоңа абонементин чагыдыр-дир.

Кызылдын дааранылга фабрикасында

Даараныкчылар содагай талазыдан он талазынче: Надежда Герман — украин уруг, Нада Полякова — молдаванка, Салбакай Ооржак — тыва, Аля Ултургашева — хакас, Люба Бирюкова — орус уруг шупту — найыралдык коллективтин кезигүнери.

АНЫЯК ИЕЛЕРГЕ СУМЕ

Сааттыг херозеңер кижини бүтү-ле организмиңе өскөрүшкүңер богуз. Чүгүдү маурый бүдүкелер сол-чугула богуз. Оң өскөрүшкү-дөр не иштинге уругуң шык өздөңгөңе, уругуң шык төрүттүңү келирине болган чаш кижини тоңтур чөмөргөңе эмг сүдүңгү чедир-дир боурулга дуулаар.

Херозеңер кижиниң сагыла-чурдундан, оң ары-селпик бейбандын чаш уругуң калдыкымы дорт хамаарылды. Ичачан сааттыг херозеңер кижик ары агаарга, хүнде-ле 2-3 шак сөгүстүңө даштыңар, хүн чурумун, чөмөргөңүн чурумун шык тургуууп алган, оңу шыгыны сагыдыр, күш-ажалды болган шыктыгыңа аралаштыңар. Оң ишачан удуруңуң турмуу урөп болбас. Мага-богуз, келин чорун идик-хепти доңо, тамам ары тургузур калдыкымың үздөңгү дөрөнү

дөрөңгөң кижик бурзуу шык билди. Ичачан-да сааттыг херозеңер ары-селпик чорук эргөңгөң чугула. Эргөң, келбиз чыгыт сүт-биле саара куттувун чунар.

Сааттыг херозеңер хонукта 8 шак удуур. А күш-ажыл болган угаан ажыда кызыл турарлар хонукта 9-10 шак удуур. Удууруңуң мурунда өрөөндү агаардуулар.

Өт-бүдүңгү амдыралдыга оокум байла чүгө сааттыг херозеңерниң калдыкымыла чугула эмес, а чаш кижиниң не иштинге шык өздөңгөңе эки салдарымы.

Нөрв системаны бижикти-рары-биле саатталышкымын уе-чадаңын ашы-биле күш-куалтурку мергежигелерин эмки сумезин баугар кылары ажыктыр.

Саатталышкымын бигри чартымыла (2) негелдир өздөрү эмгеге ай салыда баар. А 20-ден 32 негелдиринде,

ништи байдалдына сезинч өскөрүгелер чок болза, андан катан эмчи шыңгылган эртер 32 негелдир ажа богуз. 7-10 хонга-ла эмчиге баар.

Эмчиник сумезин сагынас, хүн чурумун үрөз чорук сааттыг херозеңерниң калдыкымына багай салдарын чедир болган чөптөс, тудуу уруг төрүттүңү боуар.

Сааттыг херозеңер бигри уе-чадада догаа, фрукт айламы, сүтүн кыган чөмөргөңөңөң чөптөс кынуу ажылаар болза эки. Чүгө дие оларда инта-минер, минералдык дустар эбек. Ук бүдүкелдер чаш уругуң өздөңгөңе болган неңиң калдыкымыла эргөңгөң чугула.

А ийини уе-чадада творот, быштак, дагаа огуу, илбарды хайылдырган эът, балык эди чөптөңгөң чөмөргөң ажылаар. Хааргын эйти болган балык эдиң, балык болган эът муну ажылап бол-

Дыргак чүгө кыдырыктарлыг апарганы?

Дыргак шазын болган дыргактың арыг бээр бир чылдаганы болза, чим-жестерде болган позитив-да зоб саным калдык дээр эрибостарың кижиниң эдиңге шургуа кире-ри. Организмде ууслово сол-чугукуну ургезең, ази А иштами эдөөлөң кижилерге салааларың дыргактары кыдырыктары апар чорук групп, өскө дөсөрүшкүңүң, колдөңгөң болган тиреотоксикоз дөң шыкшаш аарыларын кижиге дегени-биле база калысражыл болур. Дыргактың шакинчаар урелар чорук салааларың кештериниң эмге дээр мычарлар аарымын чедир, дыргак доора-доора заны ийбастарың тымалдыр болур.

Дыргакка калдык-дир өскөрүшкүңүң тыгып берсе, ону эмчиге ишчидери чугула. Эмчи оң өскөрүшкүңүң көргөң, когуур эмчиге ишчиге чорудар.

Бир эсс дыргактың өскөрүшкүңүң эрибостарың задалыңдан тымал-баар болза, ону кү күлдөңгөң-биле эмчиге ишчидери элдөң, иши, соок калыңары элпигер-селпигер ажылап эмишар. Багай салааларың 5-10 минута иштинде чылаз, оң соондо соок калыңарыңа сугар. Оң соондо дыргак шазын массажта бурбуру. Оң чорудыңгы кылары организмиңе ган тараларың өкчидер. Дыргак аары тур үдөң деп чурдир порожок ажылаарың соосор болза эки. Реалиа хол заны кедип алган чыг болур.

М. КЕННИ-ЛОПСАН.

«Доровое» журналдан.

МАРТ 12-ДЕН 18-КЕ ЧЕДИР ТЕЛЕВИДЕНИЕ

ПОНЕДЕЛЬНИК
МАРТ 12-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН
10.00—«Уе». Информастыг программа. 10.40—Эртенги гимнастика. 11.05—Мультифильмер программа: «Тумангыда чара-чечен», «Элчиге аас-кежиктип калчар дилеп чорамыз», «Пети болган оң оңуу Феликс». 11.35—«Дирг амгыттар дугайнда». Дамчыдалгы И. П. Дроздов чорудар. 12.35—

13.25—Медзээр. 13.30—16.00—Чалсар. 16.00—Медзээр. 16.20—«Сибирьде болган Бир-акки Чоон чүктө». Документалдык фильмдер программа: «Харасайын оруу», «Томскин ууражымшыкына», «Таймыркы балык-школамы». Дамчыдалгы медицина эртериниң доктору, профессор Н. А. Тюрин чорудар.

КЫЗЫЛДАН
17.45—Телемедзээр. 17.55—«Спорт». Дамчыдалгы. 18.25—

«Маалыр». Документалдык фильм. 18.35—«Узугу контр-роль» Дамчыдалгы. 19.00—Телемедзээр.

МОСКВАДАН
19.15—«Беш чыл. Дөртүч чыл». «Львовне экскурсияла эмес». Документалдык фильмниң баштайгы көргүзүү. 20.15—«Бөгүң делегейде». 20.30—«Телевидение экранында эң баштай «Хованщина». Мусоргскийн угустан музикалыг иштин. 22.30—«Уе». Информастыг программа. 23.05—«Хованщина». Штиниң улан-

Вторник
МАРТ 13-ТЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН
10.00—«Уе». Информастыг программа. 10.40—Эртенги гимнастика. 11.05—Мультифильмер программа: «Тари кун», «Чан отуз», «Чалга дугайында оол». 11.35—«Кино-лай-чоруктар клубу». Дамчыдалгы Ю. А. Селкевич чорудар. 12.35—«Бирлар болган ташылар арасында» Диргактың болган РСФСР-ниң уаустан танымын аясам-бдыренин көрүдөңгөң түшүндүрүшкүңүң. 13.45—Медзээр. 13.50—16.00—Чалсар. 16.00—Медзээр. 16.20—«Серемчиладгы бол от». Кино-программа. 17.05—«Чурага-чы». Тележурнал.

КЫЗЫЛДАН
17.50—Телемедзээр. 18.00—«Чурукчу болган амгы уе». Дамчыдалгы. 18.30—«Алестина Смирнова». Документалдык фильм. 18.40—«Кой-ничи амдыралың экраны». Дамчыдалгы. 19.15—«Документалдык фильм. 19.15—Телемедзээр. 19.30—Чалсар.

МОСКВАДАН
19.35—Кур болган курук-керлериниң шингээндиги алганым 25 чылгаңа. «Эртенги кур чор шолу». Дамчыдалгыга Ленин шаңалды лауреаттары А. И. Бареев, Э. Ф. Гессе кирер. 20.00—«Чурук бургулаа-хун». 20.15—«Бөгүң делегейде». 20.30—«Ялда» ыр ансамбли ирлар. 20.50—«Интроннуң бомба: аймык ховар арбан». Дамчыдалгы Тон телевидение болган Бүгү-өздөңгөң радионуң политиктиг тайыздарыңа Ю. А. Итолова чорудар. 21.30—«Өг-бүле альбому». Ура-чечен телефильми. Ура-чечен телефильми баштайгы көргүзүү. 22.30—«Уе». Информастыг программа. 23.05—«Ураң чүд мастерлер». СССР-ниң уаустан артисти Марк Прудиниң. 00.10—00.50—Документалдык телефильмдер программа: «Чурукчу болган делегей». «Суудал доора» алдарың. Төңгөң — медзээр.

Среда
МАРТ 14-ТЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН
10.00—«Уе». Информастыг программа. 10.40—Эртенги гимнастика. 11.05—«Ялда» ыр ансамбли ирлар. 11.25—«Өг-бүле альбому». Ура-чечен телефильми. 12.30—СССР-уаустаның ирлары болган таңыларың. 13.00—«Поэзия». Көвөңдүн ажал-шынчиринге дамыдалгы. 13.50—Медзээр. 13.55—16.00—Чалсар. 16.00—Медзээр. 16.20—

«Сон күш-ажалың — эң бөдөн». Кинопрограмма: «Борис Годунов оруктары», «Возвращение от-буле», «Чырык хайралкычы». 16.50—«Барыш-Сибирь району». 17.25—Уралдын политехник институтунун эртериниң концерттери. Свердловсктен дамыдалгы. 17.55—«Совет интертуралда коммунисттер ову-хевирин».

КЫЗЫЛДАН
18.45—Телемедзээр. 18.55—«Бистин почталы». Дамчыдалгы. 19.10—Киножурнал. 19.25—«Амдыралга кирп турар». 19.55—Телемедзээр. 20.10—Чалсар.

МОСКВАДАН
20.15—«Бөгүң делегейде». 20.30—«Кур чор—мад салым-чолум». Документалдык телефильми баштайгы көргүзүү. 21.30—«Фигурагүл-гузашкыңың таламы-биле делегей чемпиондыгы. Эмчи чыгуу-лашкы. Кыска программа. Венадан дамыдалгы. 22.30—«Уе». Информастыг программа. 23.05—«Документалдык экран». Дамчыдалгы шукуу Р. Рождественский чорудар. 00.00—00.50—Н. А. Римский-Корсаков. «Шехерзад». Москваның Күрүңең дө-

Четверг
МАРТ 15-ТЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН
10.00—«Уе». Информастыг программа. 10.40—Эртенги гимнастика. 11.05—«Харыманар, горштер!». 11.35—«Черин тирткымыкымы». «Союз-32» космос кораблыниң жукудушкунга экипажымын белгелешкени дугайында. 11.50—Совет ирмың концерти. 12.15—«Интеруралыг номчууда». В. Катаев

—«Ханда бичи дөңгөрү». 12.40—«Калдык найыралдыг өг-бүле». Музыкалыг программа. 13.10—Документалдык фильмдер программа: «Москва—чылдык уелери», «Москаның элдары». 14.10—Медзээр. 14.20—16.00—Чалсар. 16.00—Медзээр. 16.20—«Далайдын хат». Документалдык телефильми. 17.10—«Орус чугаа».

КЫЗЫЛДАН
17.40—Телемедзээр. 17.50—«Кала» амдыралы. Дамчыдалгы. 18.25—Телемедзээр. 18.40—Чалсар.

МОСКВАДАН
18.45—Кур болган курук-керлериниң шингээндиги алганым 25 чылгаңа. «Амгыттарың адрестери». 19.30—Миллионның Ленин университетте». «Социалист чырыш—мастериңиң чогалдылаа». 20.00—«Хогуу водалар». 20.15—«Бөгүң делегейде». 20.30—«Акаголия». Эмчигең бөсө-даны. 21.10—«Фигурагүл-гузашкыңың таламы-биле делегей чемпиондыгы». Хостуг программа. Венадан дамыдалгы. 22.30—«Уе». Информастыг программа. 23.05—«Уругуңиң делегей чыла». «Иштүктөңиң

Пятница
МАРТ 16-ДА БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН
10.00—«Уе». Информастыг программа. 10.40—Эртенги гимнастика. 11.05—Кур болган курук-керлериниң шингээндиги алганым 25 чылгаңа. «Амгыттарың адрестери». 11.50—«Борис Моисович». «Бра» фильм-копери. 12.15—«Черин ажык чопарың элпеси». Документалдык фильм.

13.15—Ленин комсомодалык лауреаттары ура-чечен коллективтериниң концерти. 13.50—Медзээр. 14.00—16.00—Чалсар. 16.00—Медзээр. 16.20—«Эн Свердлов, Амдыралың ариняры». Документалдык фильм. 17.20—«Шидара школамы». Эгелеп турарларың кызы. 17.50—«Москва болган москвачылар».

КЫЗЫЛДАН
18.20—Тына недела». Информастыг программа. 18.35—«Чоңун ураң чүгүл». Дамчыдалгы. 19.05—«Аас-кежиктиг кижик». Телефильми. 19.20—

«СЭП-ниң XXV съездиниң шингээндиги—амдыралы». Дамчыдалгы. 19.50—Телемедзээр. 20.05—Чалсар.

МОСКВАДАН
20.15—«Бөгүң делегейде». 20.30—«Силерге ылашыл-биле Мария Бешуа». 21.30—«Орлан алган барган Төрөн чурт». Документалдык телефильми баштайгы көргүзүү. Автору—В. Зорин. 22.30—«Уе». Информастыг программа. 23.05—«Фигурагүл-гузашкыңың таламы-биле делегей чемпиондыгы». Эр кижилер. Хостуг

Суббота
МАРТ 17-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН
10.00—«Уе». Информастыг программа. 10.50—«АВГДей-ка». 11.20—«Силерге, ала-не-лер!». 11.50—«Бөгүң делегейде». 12.05—Музейде болган делегейде элдарыңаң. Таймыр. 12.40—«Эртенги почта». Музыкалыг программа. 13.10—«Спортлото» тиражы. 13.25—«Ирландияның на-

ционал хувунге». Кинопрограмма. 14.25—«Калдык». Эртенги-таймырлардыг программа. Дамчыдалгы эмчи Ю. В. Белякин чорудар. 15.10—«Литературалыг бусе-далар». Дамчыдалгы шукуу. 15.55—Уругуңа фильм. «Валера, Рамка +» Ура-чечен телефильми. 16.25—«А. Петров турары». Ленинграддан дамыдалгы. 16.40—«Бистин тайыздырымы». Дамчыдалгы Ю. А. Летунов чорудар. 17.25—«Челюскин». Уаус чога-дыламың телепрограмма.

17.40—Телемедзээр. 17.50—«Кала» амдыралы. Дамчыдалгы. 18.25—Телемедзээр. 18.40—Чалсар.

МОСКВАДАН
20.15—«Бөгүң делегейде». 20.30—«Силерге ылашыл-биле Мария Бешуа». 21.30—«Орлан алган барган Төрөн чурт». Документалдык телефильми баштайгы көргүзүү. Автору—В. Зорин. 22.30—«Уе». Информастыг программа. 23.05—«Фигурагүл-гузашкыңың таламы-биле делегей чемпиондыгы». Эр кижилер. Хостуг

Воскресенье
МАРТ 18-ТЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН
10.00—«Уе». Информастыг программа. 10.45—«Будальник». 11.25—«Совет Эвдөңгөңгөң бараан бөрү тен!» 13.25—«Тол аалдан келген». «Эр-диги эрл тоолу. Ура-чечен телефильми. 13.55—«Кодөгө дамыдалгы». 14.55—«Музыкалыг кюск». Дамчыдалгы Э. Беляева чорудар. 15.25—«Бир чуртала-коммунал ажалдыгың болган чурталагы чоңуң амдырал хандырыла-ламың акыдакчыларыңиң хуну. 15.40—«Силерниң чагаларыңар-биле». Музыкалыг

программа. 16.25—«Чагай ховар». Совет херозеңерге тураскалган документалдык телефильми баштайгы көргүзүү. 16.55—«Фигурагүл-гузашкыңың таламы-биле делегей чемпиондыгы». Херозеңер. Хостуг программа. Венадан дамыдалгы. 18.00—«Кино аян-чоруктар клубу». Дамчыдалгы Ю. А. Селкевич чо-

рудар. 19.00—«Русадочка». Мультифильм. 19.25—«Делегей байланымы дугайында». 20.10 Ура-чечен телефильмер программа: «Октябрда ары чигириң недела». «Ак-көк карактыг херим». 21.00—«Делегей шымык фигурстериниң көргүзүү. Венадан дамыдалгы. Чалсарда—«Уе». Информастыг программа.

телевидение

МАРТ 11-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН
10.00—«Уе». Информастыг программа. 10.40—Эртенги гимнастика. 11.05—Мультифильмер программа: «Тумангыда чара-чечен», «Элчиге аас-кежиктип калчар дилеп чорамыз», «Пети болган оң оңуу Феликс». 11.30—«Кижик Шенкова болган». Ура-чечен фильм. 13.05—«Бирлар—бистин хостун өң-чүктөрүңиң». Концерт. 13.35—Медзээр. 13.40—16.00—Чалсар. 16.00—Медзээр. 16.20—«Кө-

дөңгөң ажал хунери». Кино-программа: «Тара остуруп алары белден эмес», «Харам чокка уе». 17.25—«Шидара школамы». Чагааларга Харылар.

КЫЗЫЛДАН
17.55—«Бисти дагардан дилеңер». Ура-чечен телефильми. 18.30—«Хепангоби». Дамчыдалгы. 18.50—«Бүгү-өздөңгөң үнүш өстөрүңиң институту». «Кара хоруаңуң эмес чөптө». Документалдык фильм. 19.10—«Тына недела». Информастыг программа. 19.25—«Колхоз архитектору». Теле-

Редакцияның адреси:

Тыва АССР-инд Министрлер Чөвүдөңгөңгөң Ном үлдүрүр чер, позиграф болган ном салымың таламы-биле эргелешкени типографиялы (Кызыл, Шетинки болган Кравченко кудумчуу, балык № 1).

Кызыл, Шетинки-Кравченко кудумчуу, балык № 3, ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторуңуң 2-24-63, редакторуңуң оралакчымын 2-35-24, 2-31-75, харымсалгалы секретариатың 2-23-33, секретариатың 2-23-35, партияга амдырал болган совет тургузуу квалистерия 2-37-13, процагалды калдыкыңа 2-31-75, культура калдыкыңа 2-23-54, келбиз ажалдыг калдыкыңа 2-21-47, даулет калдыкыңа 2-22-64, чагаа калдыкыңа 2-41-27, афоризмы калдыкыңа 2-20-60, корректорларыңа 2-27-41, бухгалтерияның 2-42-45, солун келбей баргалда 2-32-75 телефонча долгаар.

Тираж 17048. Чыгыш № 478.

СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП УНЕР

ТС—00471

агаар

Бөгүң республикага эдир буудулар дүң биче хар чар чар, хадмырлар, дүң 20-25, чамдык чарыңа 10-15 градус, хүндөс 3-8 градус соор, чамдык чарыңа 3 градус чедир чымыр болган 2 градус чедир соор. Кызыл тоңу кар буудулар, дүң 20-22, а хүндөс 3-5 градус соор.

МАРТ 12-ДЕ НАЫРАЛ (2 серия) 10.00, 14.00, 17.00, 20.00 шактарда.

«ИНОБЕР»: «Алмазворунуң дөрбө» 9.10, 12.10, 13.40, «Тоол чурттан чорана» ден киносуз 10.40, 13.30, «Дунер болган хунери» (2 серия) 17.00, 19.45 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Силерни хамалты Никитина манан тур» 15.00, 18.50, 18.40, 20.30 шактарда (уастан).

«ВОСТОК»: «Буктуг Ямбу» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда (уастан).